

ЗАПОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра психіатрії, психотерапії, загальної та медичної психології,
наркології та сексології

**ПСИХОЛОГІЯ,
ПАТОПСИХОЛОГІЯ
І ПСИХОПАТОЛОГІЯ
ВІДЧУТТЯ ТА СПРИЙНЯТТЯ**

Завідувач кафедри психіатрії, психотерапії, загальної та медичної психології,
наркології та сексології
д.м.н., проф. В. В. Чугунов

**ПСИХОЛОГІЯ
ВІДЧУТТЯ ТА СПРИЙНЯТТЯ**

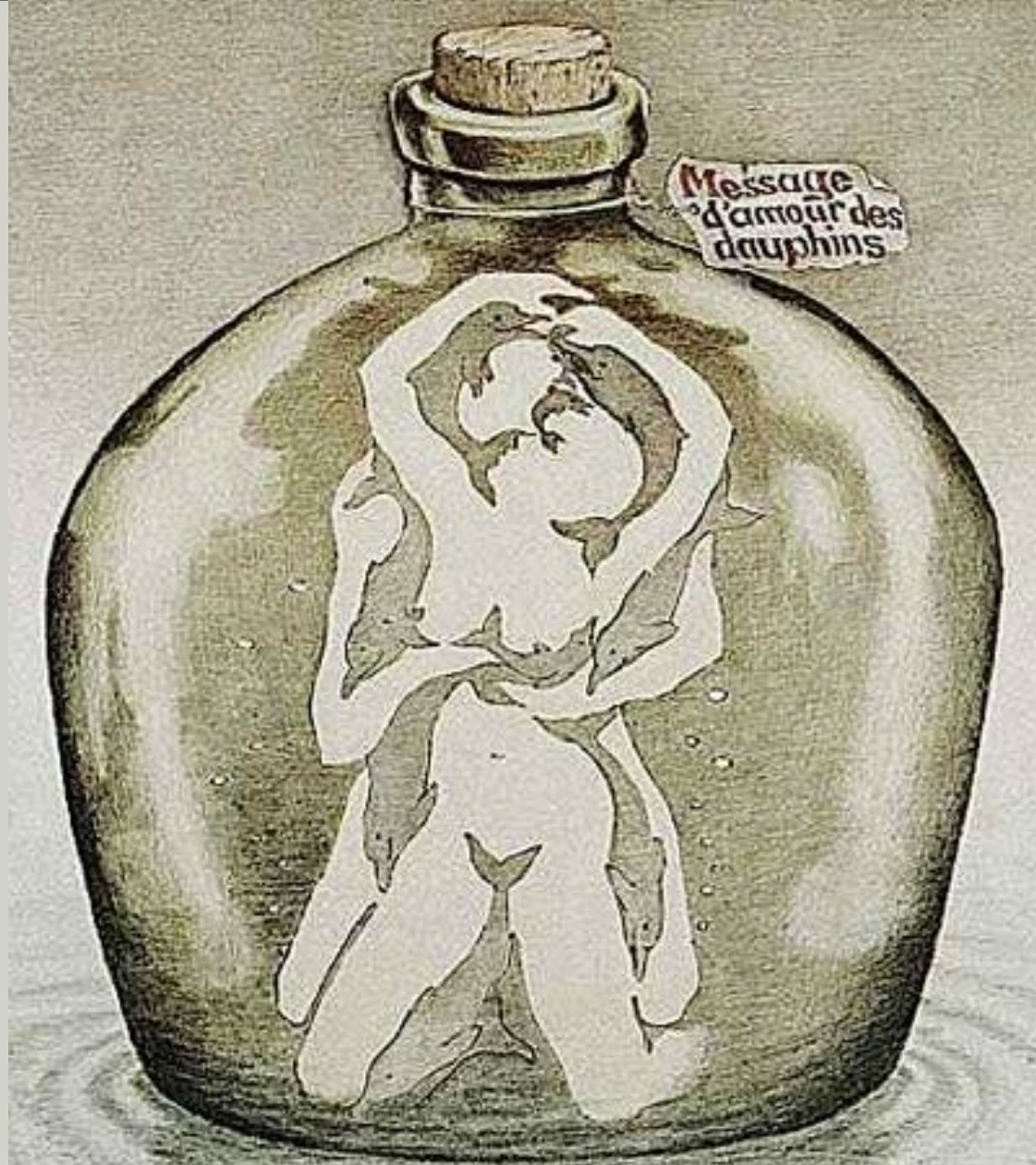
ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТЬ

Відчуття – це вид психічної діяльності, який виникає при безпосередньому впливі предмета на органи чуття

Уявлення – це уявний образ предмета, заснований на спогадах

Сприйняття = **сума відчуттів** + **уявлення**

Сприйняття – це цілісне відображення тих явищ або предметів, які впливають на органи чуття

За відсутності сформованого уявлення, діти на зображенні бачать лише дельфінів

ВЛАСТИВОСТІ ВІДЧУТТІВ

Свойства ощущений

Качество

Каждый вид ощущений имеет свои специфические особенности, отличающие его от других видов. Так, слуховые ощущения характеризуются высотой, тембром, громкостью, зрительные — цветовым тоном, насыщенностью, яркостью и т. п.

Интенсивность

Определяется силой действующего раздражителя и функциональным состоянием рецептора

Длительность

Определяется функциональным состоянием органа чувств, временем действия раздражителя и его интенсивностью

Пространственная локализация раздражителей

Пространственный анализ, осуществляемый дистантными рецепторами, дает сведения о локализации раздражителя в пространстве. В некоторых случаях ощущения соотносятся с той частью тела, на которую воздействует раздражитель (вкусовые ощущения), а иногда они более развиты (болевые ощущения)

ВИДИ ВІДЧУТТІВ

РОЗЛАДИ ВІДЧУТТІВ

КІЛЬКІСНІ

ЯКІСНІ

ВИДИ ПОРУШЕНЬ ВІДЧУТТІВ

АНЕСТЕЗІЯ

– полное отсутствие чувствительности

ГІПОСТЕЗІЯ

– зниження чутливості

ГІПЕРЕСТЕЗІЯ

– підвищення чутливості

СИНЕСТЕЗІЯ

– при раздражении одного органа чувств – возникновение ощущения в другом («цветной звук»)

ПАРЕСТЕЗІЯ

– відчуття неіснуючого подразника

СЕНЕСТОПАТІЯ

– неприємне відчуття, позбавлене предметності

АНЕСТЕЗІЯ

ГІПЕРЕСТЕЗІЯ

ГІПОСТЕЗІЯ

ПАРЕСТЕЗІЯ

СИНЕСТЕЗІЯ

ВЛАСТИВОСТІ СПРИЙНЯТТЯ

Свойства восприятия

Осмысленность
и обобщенность

Воспринимая предметы и явления, человек осознает, понимает то, что воспринимается

Предметность
восприятия

Психические образы предметов человек осознает не как образы, а как реальные предметы, вынося образы вовне, объективизируя их

Целостность
восприятия

В предметах и явлениях действительности отдельные их признаки и свойства находятся в постоянной устойчивой зависимости. В восприятии отражаются устойчивые связи между компонентами предмета или явления

Структурность
восприятия

Человек узнает различные объекты благодаря устойчивой структуре их признаков. В восприятии вычленяются взаимоотношения частей и сторон предмета

Избирательность
восприятия

Из бесчисленного количества окружающих человека предметов и явлений он выделяет в данный момент лишь некоторые из них. Это зависит от того, на что направлена деятельность человека, от его потребностей и интересов

Константность
восприятия

Одни и те же предметы воспринимаются человеком в изменяющихся условиях: при различной освещенности, с разных точек зрения, разного расстояния и т. п. Однако объективные качества предметов воспринимаются в неизменном виде

ВИДИ СПРИЙНЯТТЯ

ЗАКОНИ СПРИЙНЯТТЯ

ЗГІДНО З МАКСОМ ВЕРТГЕЙМЕРОМ

Ефект сходства

Фигури, сходине по какии-либи елеиентам (цвету, величине, форме и пр.), в восприяии обьединяються и группируються

Ефект близости

Близко расположенные фигуре обычно обьединяються

Фактор «общей судьбы»

Фигури могут обьединяються общим характером изменений, наблюдаемых в них

Фактор «хорошего продолжения»

Из двух пересекающихся или касающихся линий выбирают линии с меньшей кривизной

Фактор замкнутости

Замкнутые фигуре воспринимаются лучше

Фактор группировки без остатка

Несколько фигур стараются сгруппировать таким образом, чтобы не осталось ни одной стоящей отдельно фигуре

ПАТОПСИХОЛОГІЯ ВІДЧУТТІВ ТА СПРИЙНЯТТЯ

ТЕРМІНОЛОГІЯ

■ **Ілюзії** – спотворене сприйняття реально існуючого об'єкта або явища

грецьк.

illusio

– помилка, омана

ВИДИ ІЛЮЗІЙ

НЕ ПАТОЛОГІЧНІ

ПАТОЛОГІЧНІ

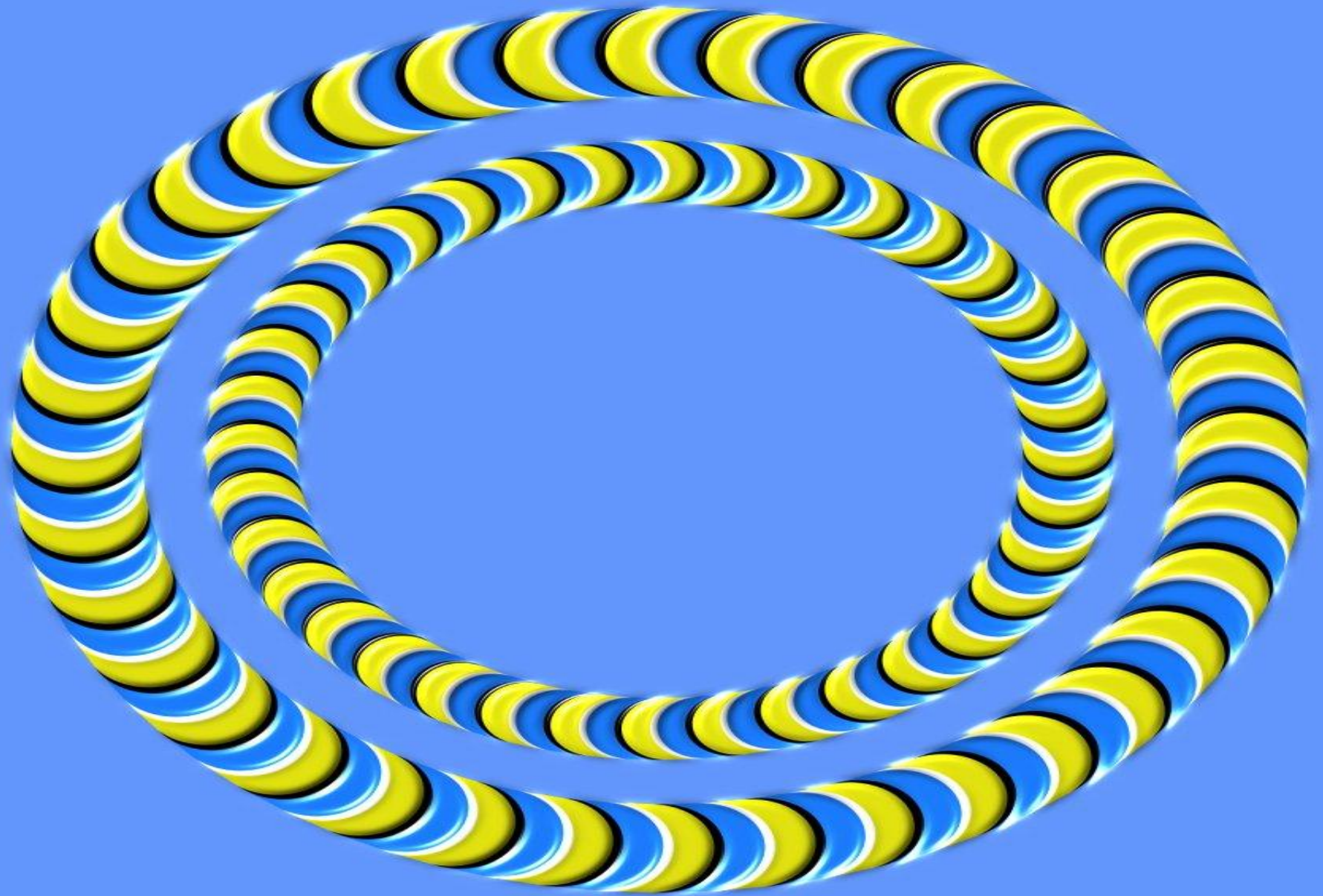

ФІЗИЧНІ ІЛЮЗІЇ

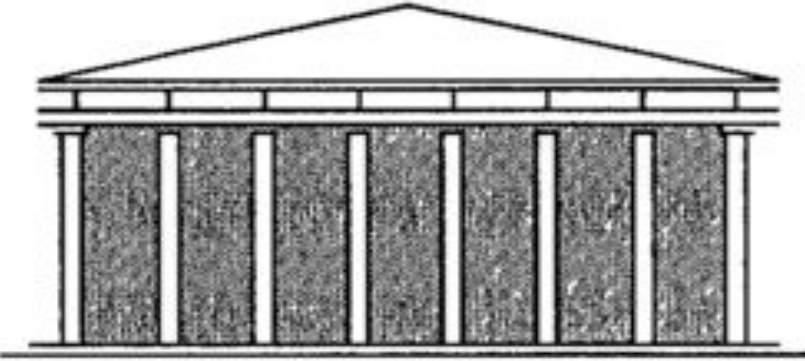

Міраж в пустелі

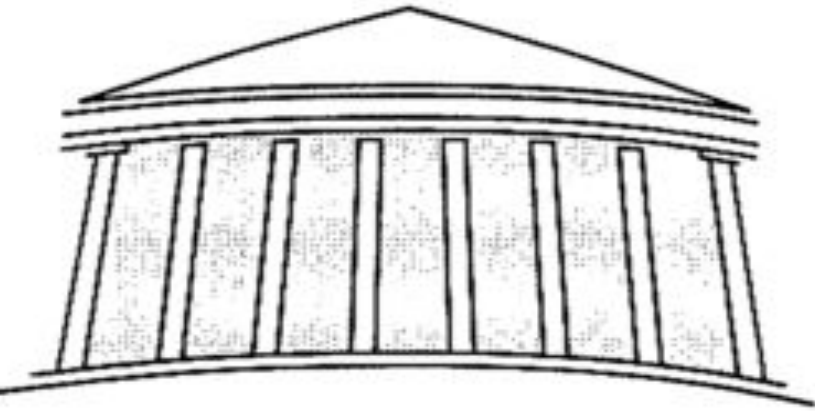
ФІЗІОЛОГІЧНІ ІЛЮЗІЇ

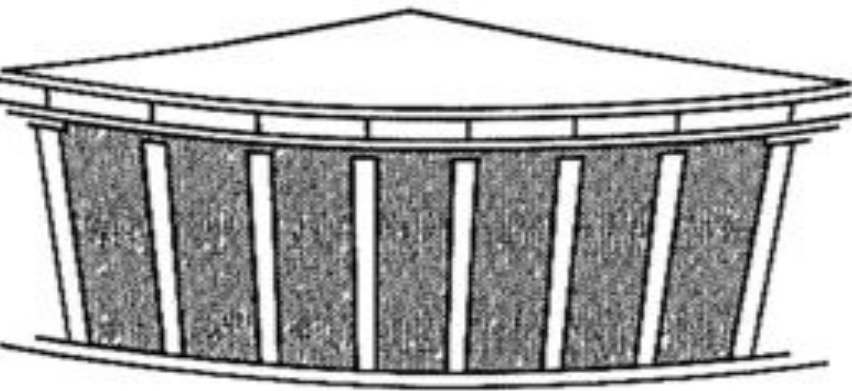
ФІЗИОЛОГІЧНІ ІЛЮЗІЇ

Парфенон, таким он виглядит

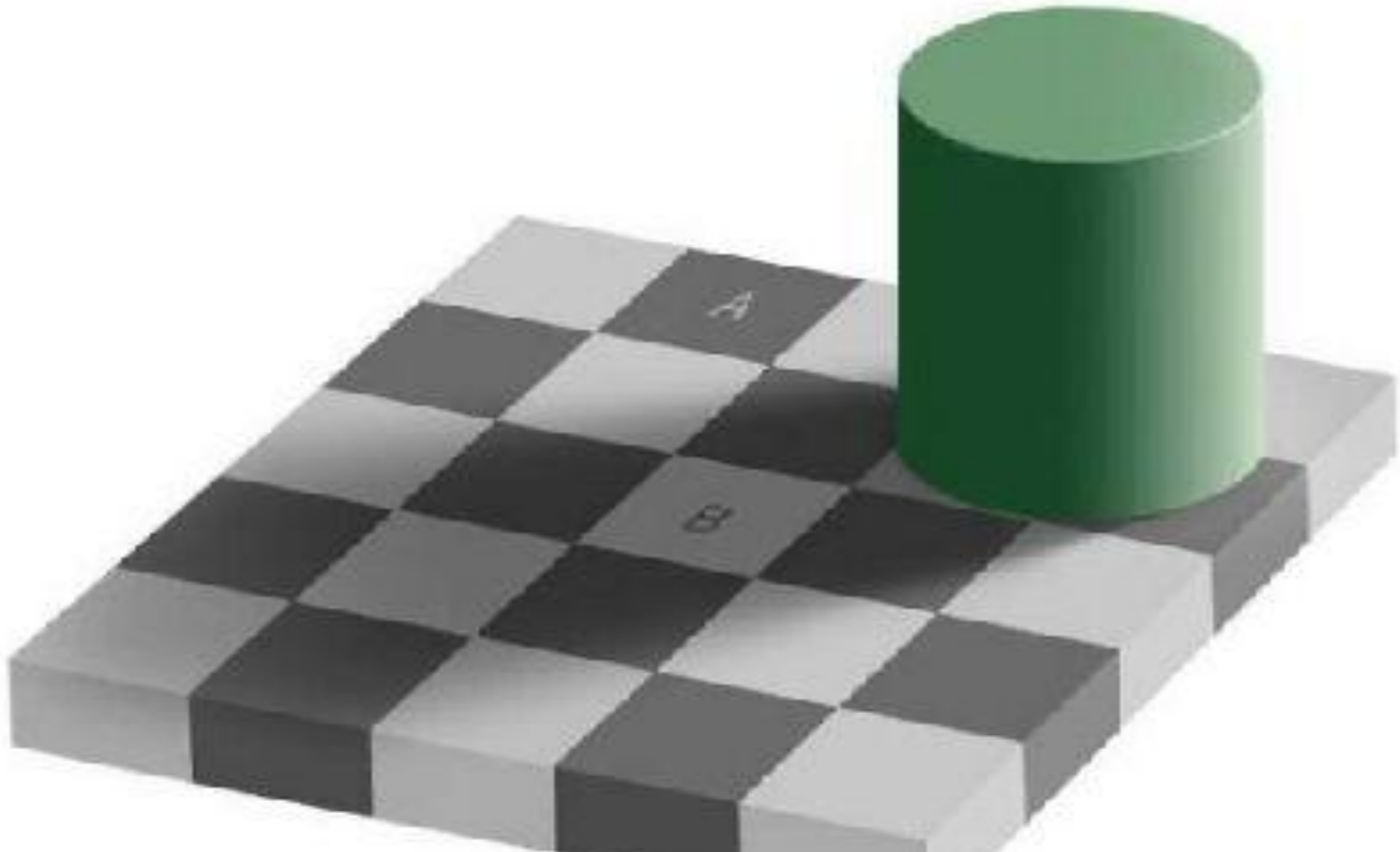

Парфенон, какой он есть

Парфенон, таким он выглядел бы,
если бы был построен без поправок
на иллюзии

ФІЗІОЛОГІЧНІ ІЛЮЗІЇ

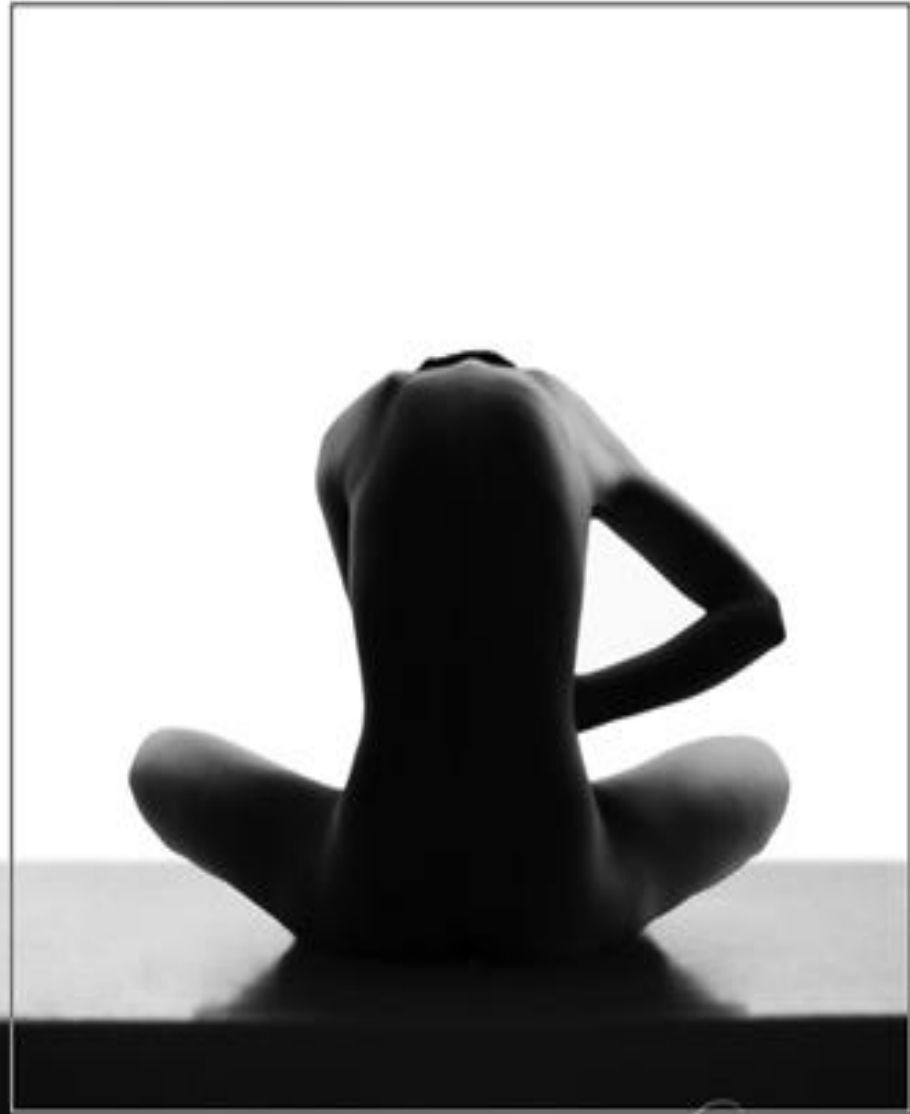

Квадрати А і В одного кольору

АФЕКТИВНІ ІЛЮЗІЇ

ПАРЕЙДОЛІЇ

Пілюс

ПАРЕЙДОЛІЇ

ПАРЕЙДОЛІЇ

«Обличчя Марса»

A blue alien character with a wrinkled, textured face and yellow eyes. The character is wearing a blue, striped, textured garment. In the foreground, there is a brass hookah with a long, thin orange hose. The background is dark and blurry, suggesting an indoor setting.

ПСИХОПАТОЛОГІЯ ВІДЧУТТІВ ТА СПРИЙНЯТТЯ

ПСИХОСЕНСОРНІ РОЗЛАДИ

ПСИХОСЕНСОРНІ РОЗЛАДИ

ДЕРЕАЛІЗАЦІЯ

– відчуття зміненості
навколишнього світу

ДЕПЕРСОНАЛІЗАЦІЯ

– відчуття власної зміненості

ПСИХІЧНА

ФІЗИЧНА

АГНОЗІЯ

– невпізнання
предметів
(порушення
узагальнюючої
функції
сприйняття)

МЕТАМОРФОПСІЇ

– викривлене сприйняття зовнішніх
характеристик реального предмета
(форми, кольору і т.п.)

МАКРОПСІЇ

– збільшення

МІКРОПСІЇ

– зменшення

ДИСМЕГАЛОПСІЇ

– викривлення в
різних напрямках

ПОРОПСІЇ

– втрата
перспективи

ЗМІНА ПАРАМЕТРІВ ПРИ ДЕРЕАЛІЗАЦІЇ

- **розміри:** а) мікропсія;
б) макропсія

- **колір** (ксантопсія – все у жовтому кольорі,
ерітропсія – все у червоному кольорі)

- **освітленість**
(галеропсія – незвична освітленість чи контрастність)

- **відстань**

- **форма** (дисморфопсія – викривлення форми, деталей предметів)

- **кількість** (поліопія – множинні образи одного предмету)

- **викривлення стану спокою**
(тремтіння, падіння)

ДЕРЕАЛІЗАЦІЯ

ДЕРЕАЛІЗАЦІЯ

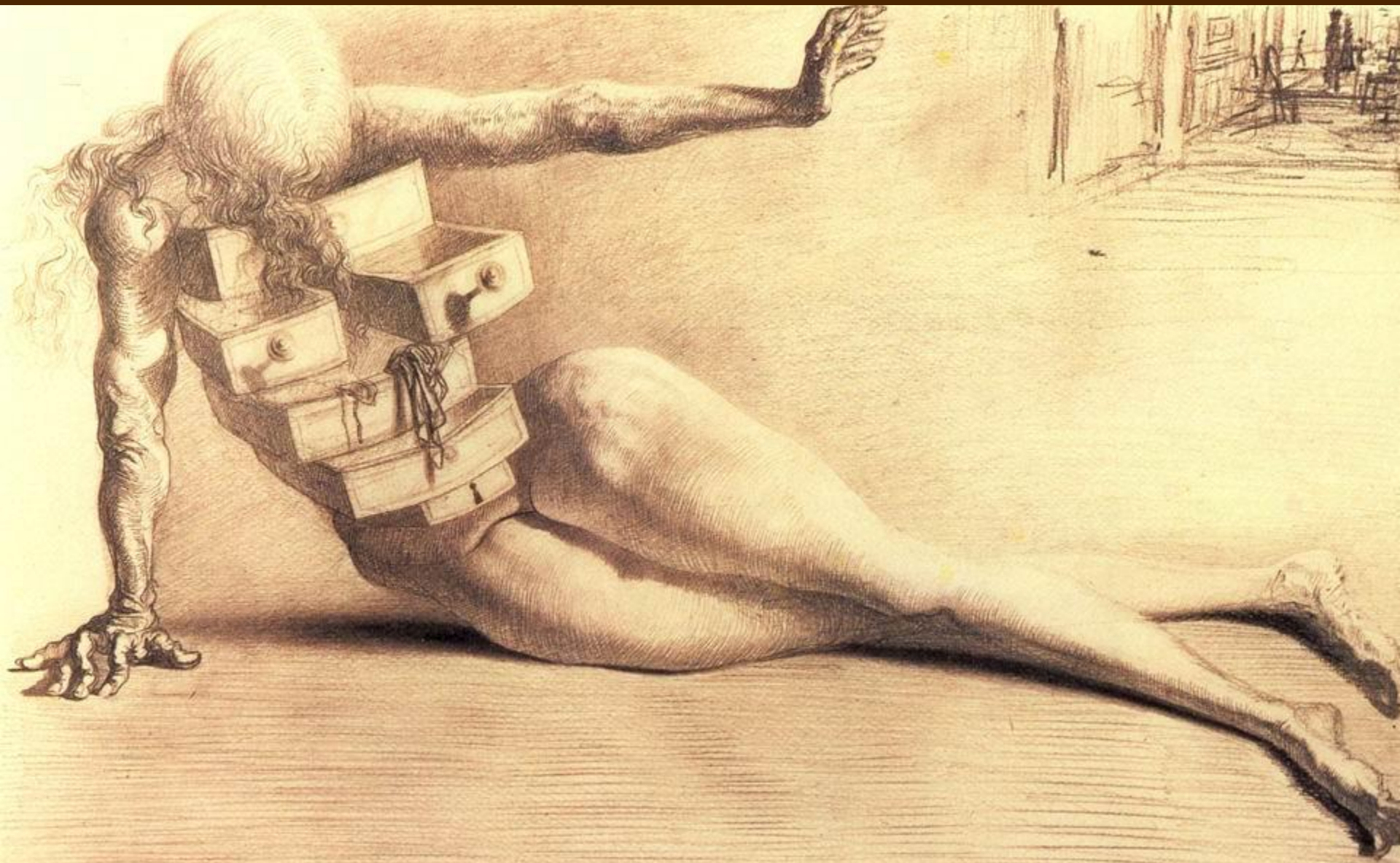
ДЕПЕРСОНАЛІЗАЦІЯ

ДЕПЕРСОНАЛІЗАЦІЯ

ДЕПЕРСОНАЛІЗАЦІЯ

Сальвадор Далі «Місто шухляд», 1936

ТЕРМІНОЛОГІЯ

- Галюцінації – сприйняття без об'єкту
(Б. Баль, 1881)

Термін вперше введений
Ж.-Е.-Д. Ескіролем у 1817 р.

лат.

alucinatio

—нісенітниця

ВИДИ ГАЛЮЦІНАЦІЙ

ЗА СТУПЕНЕМ СКЛАДНОСТІ

ЕЛЕМЕНТАРНІ

ПРОСТІ

СКЛАДНІ

акоазми
– отдельные
звуки

фотопсії
– пятна света

СЦЕНОПОДІБНІ

ЗГІДНО З
ХАРАКТЕРИСТИКАМИ
СПРИЙНЯТТЯ

ІСТИННІ
ГАЛЮЦІНАЦІЇ

ПСЕВДО-
ГАЛЮЦІНАЦІЇ

ВИДИ ГАЛЮЦІНАЦІЙ

ЗА ПРОЕКЦІЄЮ

ЕКСТРАКАМПІННІ

– за межами аналізатора (поза полем зору)

ГЕМІАНОПТИЧНІ

– при геміанопсії – у полі зору, що випало

ЗА УМОВАМИ ВИНИКНЕННЯ

ГІПНАГОГІЧНІ

– при засинанні

ГІПНОПОМПІЧНІ

– при пробудженні

ШАРЛЯ БОНЕ

– у нефункціонуючому аналізаторі (зорові галюцинації у незрячих)

РЕФЛЕКТОРНІ

– провокуються подразником

ПСИХОГЕННІ

– в зв'язи з психогенним впливом

ФУНКЦІОНАЛЬНІ

– підтримуються подразником

АПЕРЦЕПТИВНІ

– галюциновані спогади (фанторемія)

ВИДИ ГАЛЮЦІНАЦІЙ

ЗА ПРОВІДНИМ АНАЛІЗАТОРОМ

СМАКОВІ

НЮХОВІ

ТАКТИЛЬНІ

ЗОРОВІ

ВІСЦЕРАЛЬНІ

СЛУХОВІ

- **АДЕЛОМОРФНІ**
– нечітко окреслені
- **МІКРО- ТА МАКРОСКОПІЧНІ**
- **ПОЛІОПТИЧНІ**
– численні однакові
- **АУТОСКОПІЧНІ**
– бачення власного зовнішнього образу
- **НЕГАТИВНІ**
– небачення предметів
- **ГЕМІАНОСКОПІЧНІ**
– у одній половині поля зору

- **КОМЕНТУЮЧІ**
- **ІМПЕРАТИВНІ**
– наказові
- **АНТАГОНІСТИЧНІ**
– два мовних потоки прямо протилежні за змістом
- **НЕЙТРАЛЬНІ**

ДИФФЕРЕНЦИЙНА ДІАГНОСТИКА

	<i>Галлюци- наторный образ</i>	<i>Проекция галлюцинатор- ных образов</i>	<i>Объективные признаки наличия галлюцинаций</i>	<i>Чувство «сделанности» и влияния извне</i>
Истинные	Восприни- мается таким же <u>реальным</u> , как и другие объекты	<u>Экстрапроекция</u> (в окружающее пространство; кажется, что образ воспринимается при помощи органов чувств)	<u>Всегда выражены</u> (поведение больных зависит от того, что они воспринимают в данный момент)	<u>Отсутствует</u>
Псевдо-	<u>Не имеет характера реального объекта</u>	<u>Интрапроекция</u> , (в субъективное пространство; кажется, что образ поступает в мозг минуя анализаторную систему)	<u>Могут отсутствовать</u> (больные могут скрыть наличие псевдогаллю- цинаций)	<u>Есть</u> (образы возникают в связи с бредом преследования, н., слова передаются на расстоянии спец. прибором в мозг)

ФОТОПСІЇ

Педункулярний галюціноз Лерміта

при локалізації патологічного процесу в ніжках головного мозку і дна 4 шлуночка

ΑΔΕΛΟΜΟΡΦΗ

ГІПНАГОГІЧНІ ГАЛЮЦІНАЦІЇ

ГІПНПОМПІЧНІ ГАЛЮЦІНАЦІЇ

БРЕД

каф згоріло ?

ΜΙΚΡΟΨΙΪ

ΜΑΚΡΟΠΣΙΪ

ІСТИННІ ГАЛЮЦІНАЦІЇ

ПСЕВДОГАЛЮЦІНАЦІЇ

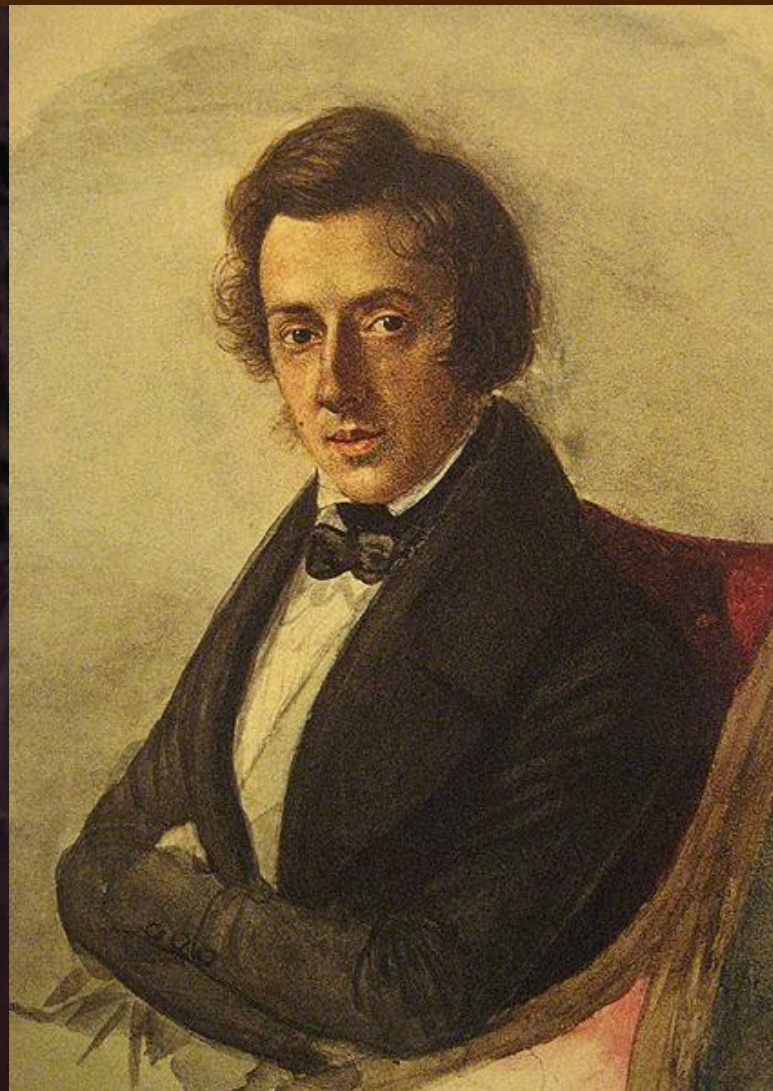
ЗОРОВІ ГАЛЮЦІНАЦІЇ

Франсиско Гойя

«Сон розуму породжує чудовиськ», «Автопортрет»

ЗОРОВІ ГАЛЮЦІНАЦІЇ

Фредерік Шопен

У 1848 в Англії під час представлення своєї сонати №2 сі-бемоль мінор, побачивши деяких створінь, що з'являються прямо з фортепіано, Шопен кинувся геть з кімнати

СЛУХОВІ ГАЛЮЦІНАЦІЇ

*«Автопортрет»
Вінсент Ван Гог*

Микола Васильович Гоголь

ЗОВНІШНІ ПРОЯВИ ГАЛЮЦІНАТОРНИХ ПЕРЕЖИВАНЬ

ЗОВНІШНІ ПРОЯВИ ГАЛЮЦІНАТОРНИХ ПЕРЕЖИВАНЬ

ЗОВНІШНІ ПРОЯВИ ГАЛЮЦІНАТОРНИХ ПЕРЕЖИВАНЬ

ЗОВНІШНІ ПРОЯВИ ГАЛЮЦІНАТОРНИХ ПЕРЕЖИВАНЬ

ЗОВНІШНІ ПРОЯВИ ГАЛЮЦІНАТОРНИХ ПЕРЕЖИВАНЬ

A group of pigeons of various breeds (rock, rock pigeon, and brown) are gathered on a paved ground. In the center, there is a cartoon owl character with a large, shaggy brown beard and a grumpy expression. The owl is surrounded by the pigeons, some of which appear to be looking at it. A semi-transparent green banner is overlaid across the middle of the image, containing the text "ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!".

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!